

## **ΣΤΕ 1518/2010 [Νόμιμη η μη χορήγηση βεβαίωσης τελεσιδικίας για αναδασωτέα έκταση περιληφθείσα σε πράξη χαρακτηρισμού]**

### **Περίληψη**

-Εφόσον ορισμένη έκταση έχει κηρυχθεί ως αναδασωτέα, ο χαρακτήρας της ως δασικού οικοσυστήματος, του οποίου, μάλιστα, έχει διαπιστωθεί η καταστροφή και η ανάγκη άμεσης αποκατάστασης, έχει κριθεί κατά τη διαδικασία της κήρυξης της αναδάσωσης. Συνεπώς, δεν συντρέχει ο δικαιολογητικός λόγος που θα επέβαλε τη χορήγηση βεβαίωσης περί απόρριψης των αντιρρήσεων ή της προσφυγής που ασκούνται στο πλαίσιο της ενδικοφανούς διαδικασίας του άρθρου 14 του ν. 998/1979, ήτοι η ταχεία άρση της αμφισβήτησης ως προς το χαρακτήρα της έκτασης και η αποσαφήνιση της έκτασης της εξουσίας του φερομένου ως ιδιοκτήτη επί του ακινήτου.

-Κατά το μέρος που αφορά την έκταση, η οποία έχει κηρυχθεί αναδασωτέα, η μη χορήγηση από τη δευτεροβάθμια επιτροπή της βεβαίωσης αυτής δεν συνιστά παράλειψη οφειλόμενης νόμιμης ενέργειας, υποκείμενης σε προσβολή με αίτηση ακυρώσεως.

**Πρόεδρος:** *Κ. Μενουδάκος*

**Εισηγητής:** *Χρ. Ντουχάνης*

**Δικηγόροι:** *Ιω. Τριμίντζιος, Π. Αθανασόπουλος*

### **Βασικές σκέψεις**

2. Επειδή, με την αίτηση αυτή ζητείται η ακύρωση της σιωπηρής απόρριψης εκ μέρους της Δευτεροβάθμιας Επιτροπής Επιλύσεως Δασικών Αμφισβητήσεων Εφετείου Αθηνών της από 29.10.2007 αιτήσεως των και ήδη αιτούντων, με την οποία είχαν ζητήσει τη χορήγηση βεβαίωσης σιωπηρής απόρριψης εκ μέρους της ίδιας Επιτροπής της 1022/13.3.2006 προσφυγής της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας κατά της 61/02/2005 απόφασης της Πρωτοβάθμιας Επιτροπής Επιλύσεως Δασικών Αμφισβητήσεων νομού Ευβοίας. Η τελευταία αυτή απόφαση είχε εκδοθεί επί αντιρρήσεων των αιτούντων κατά της Ζ/1990/2000/ 14.8.2002 πράξης του Δασάρχη Χαλκίδας, με την οποία είχε χαρακτηριστεί κατά το άρθρο 14 του ν. 998/1979 έκταση στη θέση «Κρεμάλα» του Δήμου Ερέτριας νομού Ευβοίας.
3. Επειδή, στο άρθρο 14 του ν. 998/1979 (ΦΕΚ 289 Α') ορίζεται ότι: "1. Εάν δεν έχει καταρτισθεί εισέτι δασολόγιον, ο χαρακτηρισμός περιοχής τινός ή τμήματος της επιφανείας της γης ως δάσους ή δασικής εκτάσεως και ο

- καθορισμός των ορίων τούτων δια την εφαρμογήν των διατάξεων του παρόντος νόμου, ως και ο προσδιορισμός της κατηγορίας εις ην ανήκει το δάσος ή η δασική έκτασις κατά τας εν άρθρω 4 διακρίσεις, ενεργείται κατ' αίτησιν οιουδήποτε έχοντος έννομο συμφέρον ή και αυτεπαγγέλτως διά πράξεως του κατά τόπον αρμοδίου δασάρχου. 2. Η κατά την προηγουμένην παράγραφον πράξις, ερειδομένη επί σχετικής εισηγήσεως αρμοδίου δασολόγου και των τυχόν υφισταμένων στοιχείων φωτογραφήσεως και χαρτογραφήσεως της περιοχής ή παντός ετέρου σχετικού στοιχείου, δέον να είναι προσηκόντως ητιολογημένη, δι' αναφοράς εις την μορφολογίαν του εδάφους, το είδος, την σύνθεσιν, την έκτασιν της βλαστήσεως και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά αυτής, τας τυχόν επελθούσας προσφάτους αλλοιώσεις ή καταστροφάς ως και παν έτερον χρήσιμον στοιχείον προς χαρακτηρισμόν της εκτάσεως. Η πράξις αύτη κοινοποιείται εις τον υποβαλόντα την σχετικήν αίτησιν ιδιώτην ή νομικόν πρόσωπον ή δημοσίαν υπηρεσίαν, αποστέλλεται δε εις τον οικείον δήμον ή κοινότητα και εκτίθεται επί ένα μήνα μερίμνη του δημάρχου ή του προέδρου της κοινότητος εις το δημοτικόν ή κοινοτικόν κατάστημα. Ανακοίνωσις περί της συντάξεως της ως άνω πράξεως και της αποστολής αυτής εις τον οικείον δήμον ή κοινότητα μετά περιλήψεως του περιεχομένου της δημοσιεύεται εις δύο τουλάχιστον τοπικός εφημερίδας ή εις μίαν τοπικήν και μίαν εφημερίδα των Αθηνών ή της Θεσσαλονίκης. 3. Κατά της πράξεως του δασάρχου περί ης αι προηγούμεναι παράγραφοι, επιτρέπονται αντιρρήσεις του νομάρχου, ως και παντός έχοντος έννομον συμφέρον φυσικού ή νομικού προσώπου, εντός δύο μηνών από της κατά τα ανωτέρω προς αυτό κοινοποιήσεως, ή, εφόσον δεν συντρέχει περίπτωσις κοινοποιήσεως, από της τελευταίας των κατά την προηγουμένην παράγραφον δημοσιεύσεων, ενώπιον της κατά το άρθρο 10 παρ. 3 επιτροπής του νομού, εις όν ευρίσκεται η υπό αμφισβήτησιν έκτασις ή το μεγαλύτερον τμήμα αυτής. Η επιτροπή ως και η δευτεροβάθμιος τοιαύτη, λαμβάνουσα υπ' όψιν τον σχετικόν φάκελον και τας προτάσεις του ενδιαφερομένου ως άνω ιδιώτου, νομικού προσώπου ή δημοσίας υπηρεσίας, δυναμένη δε και να διενεργήσει αυτοψίαν προς μόρφωσιν ασφαλεστέρας γνώμης περί της υφισταμένης εν τη περιοχή καταστάσεως, αποφαινεται ητιολογημένως εντός τριμήνου προθεσμίας από της υποβολής των αντιρρήσεων. 4. Αι κατά την προηγουμένην παράγραφον αποφάσεις των επιτροπών, δι' ων χαρακτηρίζονται περιοχαί τίνες ή τμήματα αυτών ως δάση ή δασικάί εκτάσεις, λαμβάνονται υποχρεωτικώς υπ' όψιν κατά την μεταγενεστέραν χαρτογράφησιν και την σύνταξιν του δασολογίου της περιοχής ή κατά την συμπλήρωσιν αυτού, συμφώνως προς τα εν άρθροις 12 και 13 οριζόμενα».
4. Επειδή, όπως έχει ήδη κριθεί, οι ανωτέρω διατάξεις του άρθρον 14 του ν. 998/1979 θεσπίζουν ειδική ενδικοφανή διαδικασία για τον χαρακτηρισμό μιας έκτασης ως δασικής ή μη, ώστε το σχετικό ζήτημα να επιλύεται κατά τρόπο δεσμευτικό τόσο για τις διοικητικές αρχές, ενώπιον των οποίων προβάλλει ως

πρόκριμα ο εν λόγω χαρακτήρας της έκτασης, όσο και για τους ενδιαφερόμενους ιδιώτες. Ενόψει του χαρακτήρα και των συνεπειών της, η απόφαση του δασάρχη ή η απόφαση της πρωτοβάθμιας επιτροπής που εκδίδεται επί των αντιρρήσεων κατ' αυτής ή η απόφαση της δευτεροβάθμιας επιτροπής που εκδίδεται επί προσφυγής κατά της τελευταίας, είναι αμετάκλητες (ΣτΕ 3627/2003 επταμ.). Εξάλλου, κατά την έννοια των ανωτέρω διατάξεων του άρθρου 14 του ν. 998/1979, με την άπρακτη πάροδο της τρίμηνης προθεσμίας που τάσσεται από την παράγραφο 3 του άρθρου αυτού για την έκδοση της σχετικής απόφασης της πρωτοβάθμιας και της δευτεροβάθμιας επιτροπής τεκμαίρεται σιωπηρή απόρριψη των σχετικών αντιρρήσεων ή προσφυγής από την οικεία επιτροπή, η προθεσμία όμως αυτή δεν έχει ανατρεπτικό χαρακτήρα και, συνεπώς, με την συμπλήρωση της, δεν εξαντλείται η κατά χρόνο αρμοδιότητα των παραπάνω επιτροπών, οι οποίες μπορούν να αποφανθούν και μετά τη λήξη του εν λόγω τριμήνου (πρβλ. ΣτΕ 3627/2003 επταμ.). Περαιτέρω, από τις ίδιες διατάξεις, ερμηνευόμενες ενόψει του επιδιωκόμενου από το νομοθέτη σκοπού της ταχείας επίλυσης των σχετικών αμφισβητήσεων, ο οποίος σχετίζεται αφενός με την συνταγματική επιταγή της προστασίας των δασικών οικοσυστημάτων και αφετέρου, σε περίπτωση ιδιωτικών εκτάσεων, με την αποσαφήνιση των ορίων της εξουσίας του ιδιοκτήτη, συνάγεται ότι, εάν δεν εκδοθεί απόφαση εντός της ανωτέρω τρίμηνης προθεσμίας, η οικεία πρωτοβάθμια ή δευτεροβάθμια επιτροπή, ύστερα από αίτηση του ενδιαφερομένου, οφείλει να χορηγήσει εντός τριμήνου από την υποβολή της αίτησης αυτής, βεβαίωση περί της σιωπηρής απορρίψεως των αντιρρήσεων ή της προσφυγής, εκτός εάν αποφανθεί εντός του ανωτέρω τριμήνου από την υποβολή της αίτησης επί των εκκρεμών αυτών αντιρρήσεων ή προσφυγής. Μετά την έκδοση της παραπάνω βεβαίωσης και, σε κάθε περίπτωση, μετά την πάροδο τριμήνου από την υποβολή αίτησης του ενδιαφερομένου περί χορηγήσεως βεβαίωσεως, τόσο η πρωτοβάθμια όσο και η δευτεροβάθμια επιτροπή δεν δύνανται πλέον να επιληφθούν της υποθέσεως και να αποφανθούν επί του ενώπιον τους ασκηθέντος ενδικοφανούς μέσου. Η άρνηση, ρητή ή σιωπηρά, της πρωτοβάθμιας ή δευτεροβάθμιας επιτροπής να χορηγήσει την ανωτέρω βεβαίωση υπόκειται σε προσβολή με αίτηση ακυρώσεως στο Συμβούλιο της Επικρατείας (ΣτΕ 3627/2003 επταμ.). Τέλος, κατά την έννοια των ίδιων διατάξεων, αίτηση για την έκδοση βεβαίωσης σιωπηρής απόρριψης των αντιρρήσεων ή της προσφυγής δικαιούται να υποβάλει ο ενδιαφερόμενος, όχι μόνον εάν ο ίδιος έχει ασκήσει τις σιωπηρώς απορριφθείσες αντιρρήσεις ή προσφυγή, αλλά και στην περίπτωση, κατά την οποία ο ίδιος έχει δικαιωθεί από το όργανο που επέλυσε την αμφισβήτηση κατά το προηγούμενο στάδιο της διαδικασίας, οι δε αντιρρήσεις ή η προσφυγή που απορρίφθηκαν σιωπηρώς ασκήθηκαν από διοικητική αρχή ή τρίτο φυσικό ή νομικό πρόσωπο.

5. Επειδή, εξάλλου, από το συνδυασμό των διατάξεων των άρθρων 10 παρ. 3, 14

και 41 του ν. 998/1979, προκύπτει ότι οι διαδικασίες προσωρινής επίλυσης, με πράξη του οικείου δασάρχη, αμφισβητήσεων για το χαρακτήρα ορισμένης έκτασης ως δάσους ή δασικής έκτασης ή μη αφενός, και κήρυξης έκτασης ως αναδασωτέας με πράξη του νομάρχη και ήδη του γενικού γραμματέα περιφέρειας, αφετέρου, είναι διαδικασίες, καταρχήν, διακεκριμένες και, συνεπώς, εάν έχει προηγηθεί η κήρυξη έκτασης ως αναδασωτέας, δηλαδή ως καταστραφέντος δασικού οικοσυστήματος το οποίο χρήζει αποκατάστασης, δεν υπάρχει πλέον έδαφος χαρακτηρισμού της έκτασης ως δασικής ή μη. Όπως, ειδικότερα, έχει κριθεί, εφόσον ορισμένη έκταση έχει ήδη κηρυχθεί ως αναδασωτέα, τα όργανα, στα οποία ανήκει ο χαρακτηρισμός κατά το άρθρο 14 του ν. 998/1979, δεσμευόμενα από την μη ελεγχόμενη παρεμπιπτόντως πράξη αναδάσωσης, οφείλουν είτε να απόσχουν από την έκδοση πράξης χαρακτηρισμού, είτε να περιορισθούν απλώς στη διαπίστωση ότι η συγκεκριμένη έκταση έχει κηρυχθεί αναδασωτέα και, ως εκ του λόγου αυτού, αποτελεί δασική έκταση (πρβλ. ΣτΕ 3448/2007 επταμ.). Στην περίπτωση, εξάλλου, κατά την οποία ορισμένη έκταση έχει κηρυχθεί ως αναδασωτέα, ο χαρακτήρας της ως δασικού οικοσυστήματος, του οποίου, μάλιστα, έχει διαπιστωθεί η καταστροφή και η ανάγκη άμεσης αποκατάστασης, έχει κριθεί κατά τη διαδικασία της κήρυξης της ως αναδασωτέας και, συνεπώς, δεν συντρέχει ο δικαιολογητικός λόγος που θα επέβαλλε τη χορήγηση βεβαίωσης περί απόρριψης των αντιρρήσεων ή της προσφυγής που ασκούνται στο πλαίσιο της ενδικοφανούς διαδικασίας του άρθρου 14 του ν. 999/1979, δηλαδή η ταχεία άρση της αμφισβήτησης ως προς το χαρακτήρα της έκτασης και η αποσαφήνιση της έκτασης της εξουσίας του φερομένου ως ιδιοκτήτη επί του ακινήτου για το οποίο πρόκειται, αφού μόνη η κήρυξη της ως αναδασωτέας προσδίδει στην έκταση δασικό χαρακτήρα, σύμφωνα με το άρθρο 3 παρ.5 του ν. 998/1979, και συνεπάγεται την υπαγωγή της στους περιορισμούς της δασικής νομοθεσίας.

6. Επειδή, όπως προκύπτει, εν προκειμένω, από το φάκελο της υπόθεσης, με την Ζ/1990/2000/14.8.2002 πράξη του Δασάρχη Χαλκίδας χαρακτηρίστηκε με βάση το άρθρο 14 του ν. 998/1979 έκταση συνολικού εμβαδού 10.180,76 τ.μ. στη θέση «Κρεμάλα» του Δήμου Ερέτριας του Ν. Ευβοίας. Από τη συνολική αυτή έκταση, τμήμα εμβαδού 9.018,52 τ.μ., εμφανιζόμενο με τα στοιχεία Κ,1,Λ,2,3,Ν,Ξ,4,5,6,7,8,Η,9,10,Ι,Κ στο από 17.6.1991 τοπογραφικό διάγραμμα του τοπογράφου μηχανικού Αποστόλου Αϊβαλιώτη, χαρακτηρίστηκε ως δάσος χαλεπίου πεύκης του άρθρου 3 παρ. 5 του Ν. 998/1979, δηλαδή, υπαγόμενο στη δασική νομοθεσία ως αναδασωτέα έκταση, διότι το τμήμα αυτό είχε κηρυχθεί αναδασωτέο με την 499/8.3.1990 πράξη του Νομάρχη Ευβοίας (ΦΕΚ 147Δ'), τμήματα εμφανιζόμενα στο ίδιο τοπογραφικό διάγραμμα με τα στοιχεία Κ, Λ, 1, Κ το πρώτο, Λ, Μ, 3, 2, Λ το δεύτερο, και Ξ, Μ, 11, Ξ το τρίτο, με εμβαδά 26,40 τ.μ., 287,38 τ.μ. και 16,13 τ.μ., αντιστοίχως, ως δάσος χαλεπίου πεύκης του άρθρου 3 παρ. 1 του ν. 998/1979, και τμήματα εμφανιζόμενα στο

- ίδιο τοπογραφικό διάγραμμα με τα στοιχεία 0, 6, 5, 4, 11, 0 το πρώτο, Α, Β, Γ, Δ, Ε, Ζ, Η, 8,7Α το δεύτερο, και 9, 10, Θ, 9το τρίτο, με εμβαδά 380,25 τ.μ., 407,08 τ.μ. και 45,00 τ.μ. αντιστοίχως, ως μη δασικές εκτάσεις του άρθρου 3 παρ. 6 περ. α' του ν. 998/1979. Κατά της εν λόγω πράξης χαρακτηρισμού οι αιτούντες άσκησαν τις από 10.10.2002 αντιρρήσεις τους ενώπιον της πρωτοβάθμιας Επιτροπής Επιλύσεως Δασικών Αμφισβητήσεων νομού Ευβοίας με αίτημα τη μεταρρύθμιση εκείνων των κεφαλαίων της πράξης, με τα οποία τμήματα της ως άνω συνολικής έκτασης χαρακτηρίσθηκαν ως δασικά. Οι αντιρρήσεις τους έγιναν δεκτές με την 61/02/2005 απόφαση της πρωτοβάθμιας επιτροπής. Με την 1022/13.3.2006 προσφυγή της ενώπιον της Δευτεροβάθμιας Επιτροπής Επιλύσεως Δασικών Αμφισβητήσεων Εφετείου Αθηνών η Διεύθυνση Δασών νομού Ευβοίας της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας ζήτησε την εξαφάνιση της 61/02/2005 απόφασης της πρωτοβάθμιας επιτροπής. Όπως, εξάλλου, βεβαιώνει ο Δασάρχης Χαλκίδας στο Ζ/140/10.5.2007 έγγραφό του σε ορθή επανάληψη προς το Συμβούλιο της Επικρατείας, η εν λόγω προσφυγή πρωτοκολλήθηκε στη δευτεροβάθμια επιτροπή στις 22.3.2006 και, όπως προκύπτει από την 55/17.10.2006 βεβαίωση της επιτροπής αυτής, παρέμενε απροσδιόριστη μέχρι την ημερομηνία έκδοσης της βεβαίωσης αυτής, δεν συζητήθηκε δε ούτε κατά τη συνεδρίαση της 27.3.2007 (βλ. Ζ/140/29.5.2007 έγγραφο του Δασάρχη Χαλκίδας προς το Συμβούλιο της Επικρατείας). Στις 31.10.2007 οι αιτούντες υπέβαλαν στο εν λόγω όργανο την από 29.10.2007 αίτησή τους προς τη δευτεροβάθμια επιτροπή, με την οποία ζητούσαν τη χορήγηση βεβαίωσης ότι η προσφυγή της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας έχει απορριφθεί σιωπηρώς. Την ακύρωση της σιωπηρής απόρριψης της τελευταίας αυτής αιτήσεώς τους, η οποία συντελέσθηκε με την άπρακτη πάροδο τριμήνου από την υποβολή της, ζητούν οι αιτούντες με την υπό κρίση αίτηση.
7. Επειδή, σύμφωνα με όσα αναφέρονται στη σκέψη 5, κατά το μέρος που αφορά την έκταση εμβαδού 9.018,52 τ.μ. με τα στοιχεία Κ, 1, Λ, 2, 3, Ν, Ξ, 4, 5, 6, 7, 8, Η, 9, 10, Ι, Κ, η οποία έχει κηρυχθεί αναδασωτέα με την 499/8.3.1990 πράξη του Νομάρχη Ευβοίας, η έκδοση βεβαίωσης περί απορρίψεως της προσφυγής της Διοίκησης κατά της απόφασης 61/02/2005 της πρωτοβάθμιας επιτροπής δεν θα είχε τις ανωτέρω αναφερόμενες στη σκέψη 4 συνέπειες που σχετίζονται με την ανάγκη ταχείας επίλυσης της αμφισβήτησης ως προς το χαρακτήρα της έκτασης και, επομένως, η μη χορήγηση από τη δευτεροβάθμια επιτροπή της βεβαίωσης αυτής δεν συνιστά παράλειψη οφειλόμενης νόμιμης ενέργειας υποκειμένης σε προσβολή με αίτηση ακυρώσεως. Κατά το μέρος, όμως, που αφορά τις εκτάσεις με τα στοιχεία Κ, Λ, 1, Κ και Λ, Μ, 3, 2, Λ καθώς και Ξ, 4, 11, Ξ, εμβαδών 26,40 τ.μ., 287,38τ.μ. και 16,13 τ.μ. αντιστοίχως, που δεν είχαν κηρυχθεί αναδασωτέες, η Διοίκηση είχε υποχρέωση να χορηγήσει τη βεβαίωση, την οποία είχε ζητήσει ο αιτών διότι, κατά το χρόνο υποβολής του σχετικού αιτήματος των αιτούντων, είχε παρέλθει η νόμιμη προθεσμία, εντός

- της οποίας όφειλε η δευτεροβάθμια επιτροπή να επιληφθεί της προσφυγής της Διεύθυνσης Δασών νομού Ευβοίας της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας (πρβλ. ΣτΕ 3289/2008). Ως εκ τούτου, μη νομίμως η Διοίκηση απέρριψε την από 29.10.2007 αίτηση αυτή, κατά το προαναφερόμενο μέρος. Πρέπει, κατά συνέπεια, η υπό κρίση αίτηση να γίνει δεκτή κατά το μέρος που αφορά στις ως άνω εκτάσεις εμβαδών 26,40 τ.μ., 287,38 τ.μ. και 16,13 τ.μ. και να αναπεμφθεί η υπόθεση, κατά το μέρος αυτό, στη Δευτεροβάθμια Επιτροπή Επιλύσεως Δασικών Αμφισβητήσεων Εφετείου Αθηνών, προκειμένου να χορηγήσει στους αιτούντες την εν λόγω βεβαίωση για τις εκτάσεις αυτές.
8. Επειδή, λόγω της εν μέρει νίκης και εν μέρει ήττας των διαδίκων, η δικαστική δαπάνη πρέπει να συμψηφιστεί μεταξύ τους (άρθρο 39 παρ. 1 του Π.Δ. 18/1989, ΦΕΚ 8 Α').